

Hildur Patursson heldur dómin hjá landsrættinum vera ein stórsigur hjá pedagogunum

Pedagogarnir vunnu stórsigur

Landsrætturin hevur slitið fast, at landsstýrið hevur heimildina at gera sáttmálar við pedagogarnar, sum arbeiða hjá kommunum

Mitt í verkfallinum fingur pedagogarnir eina boð, sum teir eru fegnir um.

Landsrætturin hevur felt dómin í einum sakamáli, og hesin dómur slær fast, at landsstýrið hevur heimild til at gera sáttmálar fyri teir pedagogar, sum arbeiða á kommunalum stovnum.

Hetta er eitt gamalt trætumál frá 1988, tá blokkin kom, og landsstýrið yvirtók málsekið.

Tá skuldu geras føroyskur sáttmáli fyri pedagogarnar. Hann var tó ikki gjørdur fyrr enn í 1990, men afturvirkandi.

Tá søgdu Tórshavnar

Kommuna og Føroya Kommunufelag, at landsstýrið hevði ikki heimild til at gera sáttmála vegna kommununna. Í setanarbrøvunum hjá pedagogunum á kommunalu stovnum í Havn varð tó víst til sáttmálan millum landsstýrið og Pedagogfelagið.

Hetta varð eisini ein peningaligur spurningur, og Pedagogfelagið steyndi tí Tórshavnar kommunu fyri lönina. Nøkur ár seinni fall dómur í Føroya rætti, sum gav pedagogunum viðhald.

Tað var bara lönin, men í einum øðrum dómi við-

urkendi rætturin, at landsstýrið veruliga hevði heimild til at gera sáttmála. Tað varein træta millum landsstýrið øðrumegin, og Tórshavnar kommunu, Fuglafjarðar kommunu og Tvøroyrar kommunu hinumegin.

Tórshavnar kommunu var tann einasta av hesum kommunum, sum kærði dómin til landsrætti, og hósadagin feldi landsrætturin dómin.

Landsstýrið hevur heimild til at gea sáttmála fyri pedagogar á kommunalum stovnum. Í viðmerkingunum til dómin varð m.a. víst til heimastýrislógina, at landsstýrið hevur yvirtikið málið.

Hildur Patursson, formaður í Føroya Pedagogfelag, er fegin um dómin:

«Tað er nokkso nógv fyrri, at tá málsekið var á donskum hondum, segði eingin kommunu nakað. Eingin setti nakað spurnartekin við donsku sáttmálarnar, men so skjótt málsekið var yvirtikið, góðtøku hesar kommunar ikki, at landsstýrið gjørdi sáttmála, sigur Hildur Patursson.

Hon heldur, at hesar kommunurnar eru farnar illa við pedagogunum og latið tey gingið í óvissu við ongari pensión og lívstrygging hesi árin. Alt er eisini gjørt fyrri at seta kílir ímillum limirnar í Pedagogfelagnum, við tað at hjálparfólkini fingur meira lön enn enn tað pedagogarnir fingur, sigur Hildur Patursson.

Hon sigur, at hetta verður ein dýr søga fyri Tórshavnar kommunu, sum nú nýðist at gjalda pedagogunum einar tveir milliónir, sum tey hava fingið ov lítið hesi árin.

randi

randi

Frá feløgnum í verkfalli:

Vit bjóða 0-loysn!

Landsstýrið kann ikki skulka sær undan, at natúrliga samráðingargrundlagið er støðið undan skerjingunum. Fakfeløgini eru sámulig og krevja ongan lönarhækkan, men landsstýrið svikur andan í sáttmálanum, siga fakfeløgini í verkfalli, sum viðmerking til, at landsstýrið sigur seg ongantíð hava givið nøkur lyfti um, at lönin skal uppaftrur

Sjónarmiðini hjá Landsstýrinum eru ósaklig. Tað er ein desperat roynd hjá Landsstýrinum at niðurgera fakfeløgini, tá Landsstýrið førir fram, at ongi lyfti vóru givin um aftur at normalisera sáttmálarnar.

Fakfeløgini eru fullgreið yvir, at tað ikki ber til at gera avtalur, sum seta í verk nýggjar avtalur. Men tað er fullgreitt, at siðvenja er at taka stóði í verandi sáttmálum. Og tað er greitt, at sáttmálin um 8,5 prosent skerjinga var ein ískoyttisáttmáli, sum var gjørdur við atliti til ringu búskaparstöðuna. Og tað stendur beinleiðis í sáttmálanum, at her er talan um serlig viðurskipti.

Einstøku sáttmálatekstirnir eru sjálvandi ymiskir í orðaljóði, men í øllum eru orðingarnar so, at lækkingin er í tíðaravmarkað. Hetta kunnu vit lýsa í dømunum úr nøkrum sáttmálum.

Landsstýrið hevur sagt sáttmálarnar upp og ikki feløgini. Í sáttmálanum er greitt tilskilað, at lönarlækkingarnar fara úr gildi 1. mars 1995, og at lönirnir tá aftur eru tær vanligu.

Í sáttmálanum hjá Starvsmannafelagnum er lönarskerjingin lögð inn í tvínnar greinar: hana um eftirlönarskipanina (grein 19), har stendur í 1. stykki, sum jú er høvuðsstykkið, ið ásetur tað vanliga

«Stovnurin rindar vegna starvstólkið í eftirlönargjaldi 5,5% av tí til eina og hvørja tíð galdandi mánaðarløn eftir lönarskalanum, men ikki av serstøkum gjöldum ella úrtíðargjöldum».

Men í stykki 2 verður henda regla so fyríbils avmarkað við hesum orðum: «Til 1. mars 1995 rindar stovnurin, í staðin fyri tey í stk 1 nevndu 5,5%, kr. 250,- til Føroya Lívstrygging...»

Í partinum um lönir (grein

54) stendur í stk 1:

«Frá 1. august 1991 eru lönirnir sambært hjáløgdu lönartalu. Annars er galdandi tann regla, at eingin, sum nú er í starvi, kann fara niður í lön».

Sostatt verður staðfest, at lönirnir skulu verða óbroyttar. Men tó verða lönarlækkingar settar í verk í avmarkaða tíð í stykki 2: «Til 1. mars 1995 verður grundlönin tó 4,5% lægri».

Sostatt er avtala gjørd, sum ásetir óbroyttar lönir, men tó skal landskassin gjalda 8,5% minni í lön og eftirlönargjaldi fram til 1. mars 1995, **tá lönirnir aftur verða sum vant.**

Haraftrat verður í grein 54, um gildi sáttmálans staðfest: «Fer lögtingslógin um avmarking av lønum v.m. úr gildi innan 1. mars 1995 kann Starvsmannafelagið siga sáttmálan upp við 14 daga freist».

Also: Um lönarsteðg lógin fer úr gildi áðrenn ætlað, kann Starvsmannafelagið siga sáttmálan upp og ikki Landsstýrið. Hetta er sjálvsagt gjørt við tí í huga, at seta tíðaravmarkaðu lönarskerjingarnar úr gildi.

Í sáttmálanum hjá Pedagogfelagnum er somuleiðis staðfest, at skerjingarnar eru tíðaravmarkaðar. Har stendur í grein 13 fyri tænastumannasettar pedagogar:

«1. stk.: Frá 1. jan. 1993 eru lönirnir sambært hjáløgdu lönartalu.

2. stk.: Frá 1. jan. 1994 til 1. mars 1995 verða skalaløn og festu viðtøurnar lækkaðar 8,7%».

Og eisini í hesum smáttmála stendur í grein 14, at talan er um tíðaravmarkaðar skerjingar:

«1. stk.: Gr. 13, 2. stk. fellur burtur 1. mars 1995».

2. stk.: Fer lögtingslóg um avmarking av lønum

v.m. úr gildi innan 1. mars 1995, kann felagið siga sáttmálan upp við 14 daga freist».

Eisini hesin sáttmáli er púra greiður. Andin í avtaluni, at skerjingarnar eru tíðaravmarkaðar.

Tað ber ikki til hjá Landsstýrinum at skulka sær undan, at natúrliga samráðingargrundlagið er støðið áðrenn skerjingarnar.

Tí er ikki talan um, at feløgini krevja lönarhækkningar. Tvørturímóti bjóða feløgini eina 0-loysn. Eina 0-loysn, sum **endaúrlit**, tá sáttmálaseiðið er lokið. Feløgini hava bjóða Landsstýrinum eina framhaldandi lönarskerjing - í 10 mánaðir eina skerjing á 8,5 prosent og hareftir eisini eina skerjing, tó ikki so stóra.

Men Lands setir krav um, at lönirnir skulu skerjas við 8,5 prosent nú.

Semingsstovnurin víðurkennir somuleiðis, at støðið fyri samráðingunum er sáttmálin, sum var galdandi 1. jan. 1993. Tað er henda sáttmála og ikki ískoyttisáttmálan tey vísa til í tí semingssuppskoti, sum var sett fram.

Niðurstøðan er sostatt, at øll siðvenja sigur, at útgangsstøðið eru teir sáttmálar, sum vóru galdandi 1. jan. 1993 og at Landsstýrið sostatt krevur eina stóra skerjing av vinnunum rættindum.

Feløgini eru sámulig og bjóða eina 0-loysn eftir fleiri árum, meðan Landsstýrið svikur andan í ískoyttisáttmálanum. Tí má Landsstýrið broyta stöðu og ásanu, at lönakararnir natúrliga eiga tey rættindi, sum ískoyttisáttmálarnir skerdu.

Fakfeløgini í verkfalli

Góðsligir suðuroyingar

- Eg kann ikki taka hetta, at suðuroyingar altíð verða meinast raktir, tá verkfall er, sigur Joynny Dimon á Tvøroyri

-Eg taki ikki dagar ímillum, hvør parturin hevur rætt, landsstýrið ella fakfeløgini. Eg eri bara so ill inn á, at suðuroyingar altíð verða tiknir sum gjóslar, hvørja ferð verkfall er.

Hetta sigur Joynny Dimon á Tvøroyri.

T.d. fáa suðuroyingar onga mjólk, men í miðøkinum er eingin neyð. Hvi stóga tey so ikki bilinum í at koyra mjólk út til hand-

arnar í Havn.

-Suðuroyingar liggur uttanfyri alt, vit fáa ongar vørur, eingi bløð, eingi nakað. Klaksvíkingar greinja seg, men teir eru væl fyrri samanborið við okkum, heldur Joynny Dimon.

Hon heldur, at fakfeløgini heldur áttu at steynt landsstýrið fyri avtalubrot enn at leggja alt landið lamið og harvið raka sakleys.

-Eg haldi, at suðuroying-

arm eru alt ov góðsligir og finna seg í alt ov nógvum.

Joynny Dimon sjálf noyðist til Havnar, men tað tók henni nakrar dagar, áðrenn hon kundi fáa ferðaseðil við tyrluni. Nær hon sleppur suður aftur veit hon ikki. Tað verður neyvan fyrr enn mikudagin, væntar Joynny Dimon.

randi

Ikki skyldu at arbeiða fyri onga lön

Almennu lönirnir plaga at verða útgoldnar seinast í mánaðinum, men í dag er 1. apríl, og ongar lönir eru fluttar, tí lönarútgjaldingin hjá landskassanum liggur lamin av verkfallinum.

Fakfeløgini hava spurt lögfrøðingarnar, um fólk hava skyldu at fara til arbeiðis, tá tey ikki fáa lön.

Lögfrøðingarnir siga, at sjálvst um sáttmálarnir hjá fólkunum ikki eru farnir úr gildi, hevur eingin skyldu til at fara til arbeiðis, um tey ikki hava fingið lönina.

Tá lönin ikki verður útgoldin er tað at meta sum, at arbeiðsgevarin hevur brotið sáttmálan, og tá stendur hinum partinum fritt, um

hann vil arbeiða ella ikki.

Tað hevur ongan týðning, um arbeiðsgevarin hevur avgreitt lönina, men hon verður ikki flutt orsakað av verkfalli. Tað er lönakarunum líka mikið, tí tað er ikki hann, ið avger, hvussu lönin verður flutt.

Einki av feløgnum mælir limum sínum til at leggja arbeiði niður, nú eingin lön verður útgoldin, men sum skilst eru tað tey, sum umhuga at sita heima mánaðagin.

Velja tey at leggja arbeiði niður, hava tey ikki rætt til lön teir dagarnar, tey ikki arbeiða.